

CERKOVNA ORDNINGA.

*Poufod per
Kerfzbenikib, ufe
rizhy fufeb uti
Cerqui, fe imajo
prou poshtenu inu
per redi rounati
inu dershati.
1. Cor. 14.*

ENA praua cela Ordninga oli Naredba Cerkouna, ftoy neruezh vshtyrih rizheh oli shtukih. Nerpoprei, de fe ta cela Boshia beffeda, tu ie, ta Poftaua, te Sapuuidi inu ta Euangeli, tim ludem vti Cerqui ozhytu, prou inu falfopnu prydiguie Inu de fe ty S. Sacramenti, ta S. Kerft, ta S. Vezheria Criftufeua, prou dile inu iemlo. Inu¹ de fe tu prauu Prydigane, fa ueliku shaza, dershi inu ohrani, po ufem Kerfzhanftui. Sakai Bug ie od fazhetka, to fuoio shego inu volo, uti nega Poftauu inu vtim Euangeliiu tei Cerqui, daial nafnane. Inu hozhe taku skufi inu ftakim Pridiganem, po nega veliki dobruti inu milofti, fa volo fuiga lubiga Synu Iefufa Criftufa, febi eno Cerkou, is vfeh shlaht ludi, ukupe sbrati inu perprauiti, de nega prou fpoftna, zhefty, huali, na nega klizhe, moli, inu de nemu upraui pokorszhini fueiftu slufi. Satu Bug hozhe taku ozhitu poshtenu ukupe hoyene inu sbrane tih ludi natim fueitu imeiti, inu de ty eni, tim ludem imajo to celo beffedo Boshyo, to Poftauo inu ta Euangeli, ozhitu prydigati, Inu te S. Sacramente diliti, koker od tiga fam Criftus Math: 28. gouori, kir praui htim Iogrom, Puidite ui tiakai inu vuzhite ufe ludi, inu nee Kerftite, vtim imeni tiga Ozheta, Synu inu S. Duha, Inu vuzhite nee dershati ufe tu, kar fem ieft uom fapouedal. Inu Mar: 16. prauu, Prydiguite ta Euangeli ufi [1a] ftuari: Inu fam Boshy Syn ie ta prauu Pridigar inu Farr she utim Paradishu bil, Inu potle utim nega zhloueftui ie fam ufem ludem ozhytu dolgu pridigal. Inu on ie tudi poprei te Preroke inu potle fa febo te Iogre, prydigati vunkai poshilal, inu ie knim dial. Ioh: 20. Koker ie mene mui Ozha poslal, taku ieft uas poshilem.

¹ V izvodu V je ta vrstica poškodovana.

CERKVENI RED [UVOD]

Bistvo pravega, celovitega cerkvenega reda ali uredbe lahko povzamemo v štirih delih ali členih. Najprej, da moramo ljudem v Cerкви jasno, prav in razumljivo pridigati Božjo besedo v celoti, to je postaviti, zapovedi in evangelij, in da moramo v Cerкви prav deliti in jemati sveta zakramenta,¹ sveti krst in sveto Kristusovo večerjo. In da moramo pravo pridiganje ceniti in ohranjati po vsem krščanskem svetu. Bog je namreč s postaviti in evangelijem Cerкви že od začetka oznanjal takšne navade in razkrival svojo voljo. Bog želi po svoji veliki dobroti in usmiljenju zaradi svojega ljubega sina Jezusa Kristusa s takim pridiganjem zbirati Cerkev iz najrazličnejših ljudi in jo pripraviti do tega, da ga prav spozna, slavi, hvali, k njemu kliče, ga moli in mu zvesto služi v pravi pokorščini. Zato želi Bog, da bi se na tem svetu ljudje na tak način javno ter pošteno zbirali in da bi jim nekateri izmed njih javno pridigali Božjo besedo v celoti, postaviti in evangelij ter podeljevali svete zakramente, kakor govori sam Kristus (Mt 28), ko pravi učencem: »Pojdite tja in učite vse ljudi. Krščujte jih v imenu Očeta, Sina in Svetega Duha in učite jih izpolnjevati vse, kar sem vam zapovedal!« In (Mr 16): »Oznanjajte evangelij vsemu stvarstvu!« In sam Božji sin je bil že v raju pravi pridigar in duhovnik in potem je v času svojega uelovečenja sam dolgo

*Povsod pri
kristjanib,
posebej v Cerкви,
ga moramo
prav, pošteno
in premišljeno
upoštevati in se
ga držati pri vseh
stvarib
(1 Kor 14).*

¹ Trubar pri zakramentih dosledno rabi množino, čeprav je iz celotnega besedila Cerkvenega reda razvidno, da kot zakramenta razume le sveti krst in sveto Kristusovo večerjo. Poleg dejstva, da je Trubar pogosto namesto dvojine rabil množino (pluralizacija dvojine), na kar je vplivala tako raba v govorjenem jeziku kakor tudi stanje v nemščini, ki dvojine ne pozna, moramo upoštevati tudi, da Trubar večkrat govori o zakramentih na splošno. Ko pri Kristusovi večerji delimo Kristusovo telo in kri, moramo namreč govoriti o enem zakramentu, ki ga sestavljata dva; ker ga/ju delimo več ljudem, pa delimo zakramente. Na tak način je treba tudi brati in razumeti naš prevod.

V katoliškem nauku zakrament ni le simbol Božje milosti, ampak vsebuje Njegovo milost in je vzrok za to milost (Tridentinski koncil ipd.). Čeprav Trubar in njegovi viri uporabljajo izraz, pojmujejo zakrament drugače, kot je razvidno iz nadaljnje besedila.

Na letu Criftufeuu vunkai poshilane, imαιο ty Pridigary ufelei fmsiliti, inu unih nuyah fe troshtati, de nec ta Syn Boshy tako vunkai poshila, inu nim veli pridigati, inu de hozhe biti per nih do konza tiga Suita. Inu skufi nih Preprofto Pridigo tiga Euangelia febi eno vezhnu Cerkou sbrati. Glih taku Sueti Paul od tiga gouori Ephe: 4. kir prauī, Criftus ie vnebefsa gori shel,² inu daie Daruue tim ludem, te logre, te Preroke, te Euangelifte, te Paftyrie, te uzhenike. &c. Sam Syn Boshy ie ta vezhni Farr inu varih tiga prauiga Prydigarftua, inu on fam to Cerkou, tu ozhytu poshtenu vkupe hoyene inu Sbrane, inu tu Prydigane gori dershi inu brani. Sa volo te Cerque inu Pridigarftua, ie Bug tudi to Gosposzhino gori poftauil, de ima shno oblaftio Criftufu inu nega Cerqui slushiti. Inu on Criftus fam zhafi te Pridigarie gori obudi inu ftaui, koker ie te Preroke inu te logre gori poftauil. Inu per tim ie tei Cerqui, tu ie, uflim vernim fapouedal, de oni fami imαιο faftopne vuzhene Pridigarie poklyzati inu po ufeh Cerquah poftauti. Tit: 1. Obtu htimu obdershanu inu ohranenu tiga Pridigarftua shlishio, Ordinatio, Synodi, Vifitationes. Poklyzane inu poftaulene tih Pridigarieu. Inu te Cerkoune prauide, de fe tu Prydigane, dobrim, vuzhenim faftopnim inu vmeitalnim ludem ifrozhi inu porozhi, Inu [1b] de fe falsh vuk ne terpi, Inu de fety ozhyti ueliki greshniki shtrafaio inu lozhio od te Cerque.

*Ceremonie oli
nekar uelikū
moraio uti Cerqui
biti.
Acto.: 2.*

Hdrugimu slishi tudi hti Cerkouni Ordingi te Poshtene Ceremonie, tu ie, te dobre vunane Boshye slushbe, De fe vfe rizhy, koker fteim Pridiganem, Obhaylom, Branem, Petiem, Molenem, fteimi Prafniki, vtim prauim Kerfzhanskim faftopu, per prauim zhaffu, lipu inu poredu, pres fatrena inu osliplena te Vere, inu pres sbblasfnene inu fmotene dobrih vifity, uti Cerqui fe rounaio inu opprauo, De taku ozhytu poshtenu ukupe hoyene tih ludy, bo nom pridnu inu de Gofpudi Bogu dopade.

*Vcerqui fe moraio
Flance pelzatij
mladi Pridigary
rediti.*

Htretim, De fe dobre Shule gori narede inu dershe, Sakai Bug hozhe, de fe ty eni ludy od mladosti gori koie, rede inu vuzhe, De ta Pyfina tih Prerokou inu logrou bodo vmeili brati, prou faftopiti, inu druge ie shnih vuzhiti. Htimu slishi faftop mnogeterih Iefykou. Obtu S. Paul fuiga Timotea viffoku opomina, de tu S. Pyfmu ima veden brati, de fteim bo mogel febe inu te kir ga bodo poslushali ohraniti. 1. Tim. 4.

*Sledna Cerkou
ie dollbna fuim*

Hzhertretim, Ta Cerkou more tudi fufeb enu laftnu guishnu blagu imeiti, skaterim fe imαιο ti Pridigary inu ty Vuzheniki vnih Shulah,

javno pridigal vsem ljudem. In tudi prej je pošiljal pridigat najprej preroke in zatem svoje učence in jim dejal (Jn 20): »Kakor je Oče mene poslal, tako jaz vas pošiljam.« Pridigarji morajo vselej misliti na to Kristusovo »pošiljanje« in se v svojih stiskah tolažiti, da jih v javno delovanje pošilja Božji sin, da jim zapoveduje, naj pridigajo, in da bo pri njih do konca tega sveta. Po njihovi preprosti pridigi evangelija želi Kristus zbirati pri sebi večno Cerkev. O tem govori tudi sveti Pavel (Ef 4), ko pravi: »Kristus je šel v nebesa in daje ljudem darove: apostole in preroke, oznanjevalce evangelija, pastirje in učitelje itd.« Sam Božji sin je večni duhovnik in varuh pravega pridigarstva in on sam vzdržuje in ohranja Cerkev, pošteno javno zbiranje in pridiganje. Zaradi Cerkve in pridigarstva je Bog postavil tudi gosposko, da bi s svojo oblastjo služila Kristusu in njegovi Cerkvi. In Kristus sam včasih postavlja in prebuja pridigarje, kakor je postavljaval preroke in učence. Ob tem pa Cerkvi, to je vsem vernim, zapoveduje, naj tudi sami pokličejo razumne, učene pridigarje in jih postavljajo po vseh cerkvah (Tit 1). Zato k vzdrževanju in ohranjanju pridigarske službe sodijo *ordinatio*,² *synodi*,³ *visitationes*,⁴ klicanje in postavljanje pridigarjev ter cerkveni zakoni: da nalagamo pridigarsko službo učenim, razumnim in sposobnim ljudem ter da ne dovoljujemo napačnih naukov in da očitne, velike grešnike kaznujemo in izločimo iz Cerkve.

Drugič sodijo v Cerkveni red poštene *obrede*. *Obredi* so 'dobre zunanje Božje službe': da v Cerkvi opravljamo vse stvari, na primer pridiganje, obhajanje, branje, petje, molitve, praznike⁵ pravilno, s pravim krščanskim razumevanjem, ob pravem času, lepo in po vrsti, ne da bi ob tem uničevali ali oslepljevali vero in ne da bi pohujševali in zapeljevali dobre vesti; da bi bilo javno in pošteno zbiranje ljudi nam v prid in Gospodu Bogu dopadljivo.

Tretjič, da postavimo in vzdržujemo dobre šole. Bog namreč želi, da se nekateri ljudje od mladega vzgajajo, razvijajo in učijo, da bodo znali brati in prav razumeti pisma prerokov in apostolov ter druge učiti iz njih. K temu sodi razumevanje mnogih jezikov. Zato sveti Pavel močno opominja svojega Timoteja, naj vedno bere Sveto pismo, da bo mogel s tem obvarovati sebe in te, ki ga bodo poslušali (1 Tim 4).

Četrtič: Cerkev mora seveda imeti tudi posebno lastno premoženje, s katerim je treba vzdrževati pridigarje in učitelje v njihovih

*V Cerkvi moramo
imeti obrede, a jih
ne sme biti veliko
(Apd 2).*

*V Cerkvi je treba
zasajati sadike
– vzgajati mlade
pridigarje.*

*Vsaka Cerkev je
dolžna pomagati*

² V izvodu V je ta vrstica poškodovana.

² Lat. 'potrditev novega duhovnika'.

³ Lat. 'cerkveni zbori, shodi'.

⁴ Lat. 'vizitacije, nadzorni obiski cerkvenih predstojnikov'.

⁵ Izraz *praznik* je pomenil nedelje in cerkvene praznike.

*Pafijriem inu
bofim ludem dati
nih potrebo.*

bofi Shulary inu ludy, omisliti inu gori dershati, koker od tiga fam Bug vdoftih meiftih vtim S. Pyfimu fapouiduie. Ty ftari Ifraelski Cerqui ie Bug fapouedal, tim Faryem to Deffetino dati, inu od tih Offrou nih deil vfteti, de fo febe, fuie Shene inu Otroke, shnim mogli shiuiti. Inu tim Bofim ptuim ludem, ie bil fufeb eno Deffetino odlozhil, inu te oftanke na Nyuah inu Vinogradih rekal dati. Glih taku vtim nouim Testamentu fam Chriftus Luc. 10. gouori, De sledni Delouez [2a] inu slushabnik te Cerque, ie vreden fuiga lona. Inu oblubuie velik lon vfem tim, kir le en trunk vode enimu Prydigariu podade. Inu S. Paual faptopnu fadoftimi beffedami prizhuie, De Criftus ie taku naredil inu poftauil, De ty kir ta Euangeli ofnanuio, Ty ifti imaio tudi od tiga Euangelia shiueti. 1. Cor. 9.

šolah, revne šolarje in ljudi, kakor to zapoveduje Bog sam na številnih mestih v Svetem pismu. Stari izraelski Cerкви je Bog zapovedal, naj daje duhovnikom desetino in naj vzame zanje del darov, da bi mogli s tem preživljati sebe, svoje žene in otroke. Ob tem je posebej določil, naj Cerkev daje desetino in ostanke na njivah in v vinogradih revnim tujcem. Prav tako v Novi zavezi Kristus sam (Lk 10) govori, da je sleherni delavec in služabnik Cerkve vreden svojega plačila. In obljublja veliko plačilo vsem, ki dajo pridigarju že en sam kozarec vode. In sveti Pavel razumljivo in obširno razlaga, da je Kristus zapovedal in uredil, da se morajo oznanjevalci evangelija z oznanjevanjem evangelija tudi preživljati (1 Kor 9).

*svojim pastirjem
in ubogim ljudem,
kadar rabijo
pomoč.*